

OM SVENSKT UTTAL

Vasäjevi ejennntlien?

Du kanske reagerar på titeln – Vasaaaru?:

- Så där säger man väl intel? Det är ju bara i Stockholm man talar så.

Njaa, faktum är att om vi skulle spela in oss själva och skriva ner precis vad vi säger, så skulle vi upptäcka att vi inte uttalar mycket av det som finns i skriften. De flesta svensktalare är inte medvetna om detta.

Reduktioner förekommer i svenskans alla varianter men kan skilja sig i vissa avseenden. De vanligaste reduktioner och assimilationer som förekommer i Mellansverige är även utbredda över resten av landet, med undantag för sydligaste Sverige. Den mellansvenska varianten är också den dominerande i media.

Några exempel:

ett skrivet *d* blir *r* i vissa ljudomgivningar

något, någon etc reduceras till nåt och ett skrivet *g* sväljs, som i roli(g)t

r och *t* som ändelse i slutet av ord försvinner ofta eller försvagas; ha(r), skrive(r), de(t), äti(t)

Det är väsentligt att förstå och höra skillnaden på tal- och skriftspråk. Många invandrare, som varit här flera år, blir förvånade, när de plötsligt förstår att utsagorna: *Hurere?* är detsamma som *Hur är det?* och *Varerom?* är *Var är de?* De vanligaste uttrycken och begreppen förblir, ifall detta inte belyses, ett mysterium för de som försöker lära sig svenska. De tycker att den svenska de lär sig ur böcker och i skolan inte stämmer överens med det som talas.

I det perspektivet är det inte svårt att förstå att många får problem med stavning och med att lära sig böjningsformer. Verb i presens t ex har ändelsen *-r* eller *-er*. Men i talad svenska faller dessa bort och man kan luras att tro att det är infinitivformen och skriva den istället.

Det är mycket viktigt att du som lär dig svenska på ett tidigt stadium förstår skillnaderna i tal och skrift och att du hör hur språket verkligen låter – att vi talar i fraser, där ett eller flera ljud är långa och att det som är överflödigt och stör flytet, försvinner. Det är därför vi reducerar.

Jag hoppas att titeln Vasaaaru? och detta läromedel i sin helhet, kan bidra till du övar och lär dig det viktigaste i det svenska uttalet, nämligen:

- att förlänga rätt ljud i en utsaga
- att göra en tonförändring i samband med förlängningen
- att utöka antalet vokalljud
- skillnaden mellan skrift och tal
- skriftens representation av talet

Paula Grossman